

Nordisk politiforskning,
volume 3, no 2-2016 p. 199–206
ISSN Online: 1894-8693

DOI: 10.18261/issn.1894-8693-
2016-02-09

«Engasjement for andre»

Noen kommentarer til Linda Hoel og Erik Christensens artikkel

Av Pål Winnæss og Håvard Helland

I siste nummer av *Nordisk politiforskning* presenterer Linda Hoel og Erik Christensen (2016, s. 29–52) resultater fra en kvalitativ studie av kommende politistudenters motiver for å ta politiutdanning. Der hevder de at siden tidligere forskning i liten grad har tematisert «betydningen av livserfaringen», så vil deres artikkel fylle dette kunnskapshullet. Artikkelen ser derfor «nærmere på hvilken betydning tidligere erfaringer har hatt for ønsket om å bli politi» (Hoel & Christensen, 2016, s. 30). Videre understreker de at valget om å bli politi er forankret i «verdier tilegnet gjennom interaksjon med mennesker som har betydd mye for studentene» (Hoel & Christensen, 2016, s. 30). Hvor originalt dette er i en utdannings sosiologisk sammenheng, vil vi vende tilbake til, men påstanden om originalitet er kan hende nødvendig for å rydde plass for deres egen artikkel? Som del av samme ryddejobb har de også måttet «skjelne til» (Hoel & Christensen, 2016, s. 33) en artikkel undertegnende publiserte i samme tidsskrift i 2014. Denne «skjelningen» innebærer en framstilling av vår artikkel som vi ikke kjenner igjen, og som vi derfor ønsker å kommentere. De hevder både at vi tolker våre egne data feil, og at deres 12 intervjuer tilbakeviser våre funn. Når de har valgt å kontrastere sin og vår undersøkelse, har vi også funnet det nødvendig å kommentere andre sider ved arbeidet deres, som vi finner diskutabile. Særlig gjelder det deres måte å samle inn data på og deres fortolkning av egen empiri, men avslutningsvis tar vi også opp Hoel og Christensens teoretiske ambisjon om å utfordre det de kaller det *tradisjonelt sosiologiske*.

STATUS OG ANERKJENNELSE

Hoel og Christensen finner ikke noe «empirisk belegg hos Winnæss og Helland for at studentenes grunnleggende motivasjon for å bli politi er et håp om å høste anerkjennelse» (Hoel & Christensen, 2016, s. 45)¹. Ei heller finner de det i egen empiri. Grunnen til det siste skal vi komme tilbake til, men at de ikke finner det hos oss, stiller vi oss uforstående til. Flere av informantene våre kom inn på behovet for anerkjennelse for valget av utdanning. De rangerte politiyirket som prestisjetungt, og de var stolte av snart å skulle ikle seg den samme uniformen som yrkesutøvere de selv betraktet som helter og forbilder. De var ikke opptatt av den statusen eller prestisjen man får ved å være «rik og berømt», men snarere av en prestisje som kunne knyttes til myndighet, vågemot og respektabilitet. Som én av informantene våre sa: «Vi [«politiet», vår anmerkning] løper inn der andre løper ut». Politiarbeid kan innebære ofre, kanskje sågar det ytterste offer,

1. Hva de mener med *grunnleggende* i denne sammenheng, vet vi ikke. Vi har ikke skrevet det, så det får stå for Hoel og Christensens egen regning.

og for dette vil de bli anerkjent. Det bør ikke komme som en overraskelse at forestillinger om villighet til å yte slike ofre også forbindes med høy prestisje og høy status, og at dette er noe unge mennesker kan trakte etter. På sidene 100–102 anfører vi flere sitater som gir grunn til å tolke dette som et viktig motiv hos ferske politistudenter, for eksempel: «... det sier vel litt om yrket og hvordan folk ser opp til politiet», eller «... jeg kjenner stor stolthet over uniformen og det å skulle bli politi», eller «... du er med på mange ting som ... er litt ubehagelig, og da er det bra å få anerkjennelse fra folk». Vi sitter på ca. 70 timer med transkriberte lydopptak i denne sammenhengen og kunne ha anført en rekke flere sitater som underbygger både behovet for anerkjennelse og at politiyrket skulle ha høy sosial status, men det er begrenset hva man kan ta med av sitater i en artikkel.

I forbindelse med våre informanters uttalelser om behov for anerkjennelse for den jobben de vil måtte komme til å gjøre som politibetjenter, hadde vi en referanse til Axel Honneth og hans vektlegging av anerkjennelsens betydning. Honneth spiller for så vidt en uvesentlig rolle for vårt argument, men referansen ble gjort for å understreke folks alminnelige behov for anerkjennelse – som mennesker, så også politistudenter. Dette gjør Hoel og Christensen et stort nummer av og hevder at når vi kopler våre funn til «Honneths teori om anerkjennelse oppstår en feilkobling som er uheldig. Denne feilkoblingen bidrar til det vi kaller for «helte-myten» om politistudenters yrkesvalg» (Hoel & Christensen, 2016, s. 45). Hoel og Christensen vil gjerne avlive «helte-myten». Selv kjenner vi ikke til at dette skulle være en myte, og mener at Hoel og Christensens kritikk bommer. Honneth har vært opptatt av sider ved den unge Hegel og av Georg Herbert Mead og står trygt plassert i tradisjonen «kritisk teori», og han er selvfølgelig opptatt av anerkjennelse for evner og handlinger som utføres i fellesskap med andre. Både Hegels herre-/treldialektikk og Meads teori om «å ta den generaliserte andres perspektiv» handler om hvordan vi konstitueres som mennesker i møte med andre og i deres respons til oss (se også Fjørtoft, 2009, særlig s. 64).

Vi kan derfor vanskelig se at vårt sitat bryter med det Honneth legger i anerkjennelsesteoriens tredje trinn², da vi med referanse til Honneth (2008) skriver (og vi tar med konteksten, som Hoel og Christensen valgte å utelate): «Informantene higer ikke etter høy lønn og materiell rikdom, men er likevel opptatt av anerkjennelse – å bli positivt vurdert av andre. Og det er ikke noe uvanlig ved det. Å bli anerkjent, ikke bare for hvem vi er, men også for hva vi gjør, er et grunnvilkår for alt sosialt liv» (Winnæss & Helland, 2014, s. 101).

2. I videreføringen og forlengelsen av Hegel og Mead skriver Honneth: «I forhold til det tredje trinnet i det praktiske selvforholdet blir den enkelte endelig anerkjent som en person med evner som har grunnleggende verdi for et konkret fellesskap» (Honneth, 2009, s. 173). Se også Honneth (2008, s. 130–131).

HJELPEMOTIVET

Det mest overraskende ved Hoel og Christensens kritikk av oss gjelder vår tolkning av «hjelpemotivet». Et grunnleggende motiv for våre informanter er at de «vil hjelpe andre» og «skape trygghet i samfunnet», og vi betegner det i denne sammenhengen som *altruisme*. I ordboka defineres altruisme³ som «uegennytte, nestekjærlighet, motsatt av *egoisme*». Hoel og Christensen skriver: «Vårt datamateriale støtter ikke denne tolkningen. Vi finner ingen studenter i vårt materiale som snakker om å hjelpe andre som en selvoppofrende handling» (2016, s. 40)⁴. Og det skriver de ni linjer under dette informant-sitatet: «Jeg setter gjerne andre foran meg selv». Vi mener ikke med altruisme at politistudentene er moderne utgaver av Mor Theresa, men at en motivationsfaktor nettopp er å gjøre noe for andre, være andre-orienter, altså altruistiske. Vi mener det samme som informantene deres sier. Samtidig vil de kjempe for det Lipsky (1980, s. 71) har kalt altruismemyten, altså vise at det ikke er en myte. Det hele fremstår som ganske uklart, og vi synes det er rart at de ikke finner noe i sitt eget materiale som støtter vår tolkning. Vi forstår heller ikke hvorfor de finner grunn til å kritisere oss for nærmest helt like funn. Våre funn burde utelukkende benyttes til å styrke deres egne funn. I stedet går de mer spesifikt inn på den motivationsmodus vi har kalt *hedonistisk altruisme*.

Winnæss og Helland (2014) finner at hjelpemotivet kommer i ulike former. Blant annet forteller studentene at de ønsker å hjelpe andre fordi de selv vil føle seg bedre. Dette motivet klassifiseres som hedonistisk altruisme (Winnæss & Helland, 2014, s. 103). Å være hedonist er å handle ut fra nytelse. Man velger altså den handlingen som gir mest mulig nytelse uavhengig av andre moralske verdier og forpliktelser. Vårt datamateriale tyder imidlertid på at studentene legger til grunn andre moralske hensyn enn den rent hedonistiske når de velger å hjelpe andre mennesker (Hoel & Christensen, 2016, s. 41).

Kan hende er kategorien eller begrepet «hedonistisk altruisme» verd å diskutere fruktbarheten av, men deres utlegning av vår kategorisering er at vi skulle mene at politistudentene både er *nytelssyke* og *selvoppofrende*. Det har vi selvsagt aldri ment. Og det gjør de selv om vi ganske utførlig skriver hva vi legger i begrepet: at det er å hjelpe og gjøre noe for andre, men kun hvis det også gir noe tilbake til en selv – gjerne i form av selvrealisering (Winnæss & Helland, 2014, s. 104). Selv skriver Hoel og Christensen at deres informanter «søker en jobb hvor de kan gi av seg selv og få noe meningsfullt tilbake. Et slikt fokus gir god mening i en dydsetisk kontekst» (2016, s. 44–45). Vel, det er akkurat hva vi også fant. Etter vårt skjønn ser det ut til at Hoel og Christensens tolking av oss uttrykker en semantisk eller, mer generelt, en filosofisk uenighet om hva begrepene *altruisme* og *hedonisme* skulle bety, heller enn en

3. http://www.nob-ordbok.uio.no/perl/ordbok.cgi?OPP=altruisme&ant_bokmaal=5&ant_nynorsk=5&bokmaal=+&ordbok=bokmaal

4. Men hva betyr det egentlig at «de ikke finner» støtte for dette synet? De har intervjuet 12 personer. Et kvalitativt utvalg på 12 personer er neppe egnet til å tilbakevise noe som helst.

uenighet om den empiri som legges fram i sammenhengen. Vi har vært tydelige på hva vi legger i begrepene vi har brukt, og den slags semantiske detaljer Hoel og Christensen vektlegger, er ikke vi opptatt av.

OM KVALITATIVE INTERVJUER OG TOLKNING AV DATA

Et større problem ved Hoel og Christensens studie er dataene deres – og tolkningen av disse (eller egentlig, den manglende tolkningen)⁵. Slik vi leser sitatene som anføres, virker det som at det ikke faller forfatterne inn at folk (ja, alle folk) ønsker å fremstille seg selv på en god og anstendig måte. Og Hoel og Christensen later utelukkende til å bekrefte informantenes utsagn. Vi sier ikke dette fordi vi tror at informantene deres ikke er gode og anstendige mennesker eller at de skulle fare med løgn, men fordi intervjumaterialet deres er blottet for friksjon. Ikke ett sitat bærer bud om annet enn idealiserte svar: «de vil hjelpe andre» og «gjøre godt», og de har alle, ifølge forfatterne, erfaringer som bærer bud om «engasjement i andre» (uansett hva slags erfaringer de har). Denne tilnærmingen til kvalitative intervjudata er etter vårt syn mangelfull på i hvert fall to måter: mangel på *utfordring* av informantene og mangel på *tolkning* av datamaterialet.

Vi hadde stor nytte av å spørre egne informanter om hvorfor de ikke hadde vurdert å velge en annen utdanning siden de var så opptatt av å hjelpe andre eller gjøre godt for samfunnet. Når vi tenker over yrker man kan velge for å gjøre godt for andre, er det jo ikke polityrket som er det første som faller en inn. Sykepleier, barnevernspedagog, lege, sosionom, prest, vernepleier osv. er langt mer nærliggende å tenke på som yrker der man gis anledning til å hjelpe andre. Selv Sherlock Holmes sliter med å utkonkurrere Florence Nightingale i godhet. Hvorfor i alle dager stilte ikke forfatterne spørsmål om alternative utdanninger når det de sier at de søker, er å gjøre godt, å være engasjert i andre, vise omsorg og omtanke? Sykepleiere læres ikke opp til å bruke batong eller pepperspray, ei heller til å arrestere eller skyte (og sågar kanskje drepe) andre mennesker⁶. Nå mener ikke vi at det nødvendigvis er et onde å gjøre slike ting. Tvert om er dette kanskje det eneste rette i visse sammenhenger? Men det slår oss ikke umiddelbart at dette skulle kunne realisere det mest opplagte *moralske prosjektet* en kunne ha. Vi mener at det er ytterst problematisk at Hoel og Christensen primært ender opp med kun å bekrefte informantenes idealisering av seg selv. Sågar kan de ha stilt spørsmålene på en måte som nettopp gir denne typen svar? Hvis man i en kvalitativ forskningsprosess ikke følger opp og utfordrer informanter når de gir svar som åpenbart fremstår som idealisering av et forhold, så burde man heller gjennomføre en kvantitativ undersøkelse. Da hadde man iallfall kunnet si noe om utbredelse av en verdi eller holdning. Hele poenget med å gjennomføre kvalitative intervjuer er jo å komme bakenfor de

5. I denne sammenhengen velger vi å holde utenfor at informantene, som på et senere stadium skal være Hoels studenter, er intervjuet om etikk og egen moral på hennes kontor.
6. Den tvetydigheten ved hjelpemotivet som vi peker på, finner man sågar selv hos sykepleierstudentene (Rognstad m.fl., 2004).

enkleste og mest nærliggende svarene. Og det var først da vi utfordret våre informanter på denne måten at det kom svar som at «jeg har lyst til å gjøre verden til et bedre sted å være ... men de andre velferdsyrkene blir for kjedelige. Jeg vil ha variasjon. Jeg søker utfordringer – jeg vil bli testa», eller at «jeg har en veldig sterk rettferdighetssans. Jeg er veldig empatisk, men jeg vil at folk skal 'tas' for det de gjør gærent». Og det er ikke noe galt i å mene dette, men med ett får det sterke *engasjementet i andre* også drag av noe annet. At Hoel og Christensen ikke selv ser dette, forundrer oss.

Det andre vi stiller oss undrende til, er det totale fraværet av tolkning. Informantene sier at de vil hjelpe og gjøre verden tryggere, de vil være der for noen og se at det blir bedre. Hoel og Christensen skriver: «Det viser at yrkesvalget henger sammen med ønsket om å bidra til samfunnet, og at de tenker at politiet kan bidra til et tryggere samfunn». Og litt lenger ned på siden: «Som vi ser», skriver forfatterne, «så ønsker studentene å bidra til et bedre og tryggere samfunn» (2016, s. 38). Dernest legger informantene ut om hvor bra nettopp deres erfaringer fra oppveksten er, for å kunne ta de moralsk beste valgene i vanskelige situasjoner⁷. Og forfatterne skriver: «Som vi har vist, kan ønsket om å bli politi forstås i lys av studentenes erfaring av omsorg og sosial verdsettelse i nære relasjoner, og etter hvert i sosialiseringprosesser i skole og jobb. Empirien gir grunnlag for å hevde at i prosessen med å utvikle sin identitet blir studentene oppmuntret til å utvikle evner og egenskaper som verdsettes som viktige i samfunnet de er en del av» (Hoel & Christensen, 2016, s. 39). Det hele får preg av slags idyll, så når informantene ikke greier å sette ord på *hva* godt politiet kan gjøre, annet enn «å hjelpe litt til på alle mulige måter», så skriver forfatterne at det er vanskelig å vite konkret hvordan, da det jo ikke går an å prøve ut å være politi før man har vært det. Imidlertid, skriver de, så viser empirien at å hjelpe er «å være inkluderende, medmenneskelig, støttende, lyttende, åpen og forståelsesfull» (2016, s. 40). Men er dette den eneste måten å forstå informantsitatene på? La oss kikke på et par av dem:

Én informant sier: «... samvittigheta mi er så stor. Men så må jeg jo finne litt balanse også, så det ikke blir feil». Forfatterne tolker dette som uttrykk for at informanten viser et *engasjement* for andre mennesker. Men hvorfor er de ikke opptatt av at informanten «må finne litt balanse også»? Hva kan ligge i det å finne balanse her – «så det ikke blir feil»? Det ville vi ha vært opptatt av. Andre informanter forteller om en oppvekst der de har måttet ta *ansvar* tidlig, der de har blitt *satt grenser for*, eller lært *hva som er rett og hva som er galt*. Heller ikke her har forfatterne gått ytterligere inn på å finne ut *hvilke* grenser, *hva slags* ansvar, *hva* som er rett, *hva* som er galt, for vi må jo anta at det finnes

7. Det kan være grunn til å stille spørsmål ved om forfatterne har tenkt over at svarene de får (blant annet om livserfaring) nettopp bærer preg av at informantene nylig har gjort et viktig valg om sin egen framtid. Både Jean-Paul Sartre og de amerikanske pragmatistene (for eksempel William James) gjorde mye ut av dette poenget, at «hva [min fortid, vår anmerkning] er for noe, er rettet henimot fremtiden, og det er fremtiden som gir mening til fortiden. Hvordan jeg oppfatter min fortid beror på hvordan jeg prosjekterer min framtid» (Østerberg, 1993, s. 25).

svar på dette i det transkriberte materialet. Svar på og tolkninger av disse svarene ville gitt oss langt bedre innsikt i hva informantene faktisk mente om ting, enn de ideelle svarene som presenteres i artikkelen. Og når en sier at hun «vet hvilket forbilde jeg ønsker å være i samfunnet», så kunne det jo være interessant å få vite hva forfatterne tenker om at informantene deres ønsker å være et forbilde for andre. På hvilken måte vil hun være forbilde, og hva betyr det egentlig å være eller betrakte seg selv som forbilde? Kan det ikke tenkes at informanten her er inne på noe som handler om status og anerkjennelse? Et forbilde er en man ser opp til – nedenfra⁸. Det kunne jo selvfølgelig også tenkes at mye av det informantene faktisk sier, er det reneste sludder, at de overhodet ikke vet hva som er rett eller galt, men kun opererer med doxiske⁹ oppfatninger (Bourdieu, 1972) om rett og galt. Vi sier ikke at det *er* tilfellet, men som forskere så kan man ikke utelukke at det nettopp forholder seg slik.

Problemet er at Hoel og Christensen tar informantenes egne vurderinger «at face value». De unnlater å tolke utover de tolkningene informantene selv foretar. Og det gjør de etter selv å ha skrevet: «Å snakke om fortiden vil også innebære en rekonstruksjon ... og en fortolkning av hendelser. Disse historiene må igjen fortolkes av forskerne», men de legger til: «... i denne studien har ikke målet vært å se på ulike tolkninger av datamaterialet. Vi har i stedet ønsket å løfte frem studentenes erfaringer og motiver for å undersøke disse i et etisk perspektiv, for å få en bedre forståelse av hva som motiverer valget om å bli politi» (Hoel & Christensen, 2016, s. 35). Vi spør derfor: Hvorfor tolker dere ikke, når dere selv sier at man *må* tolke? La oss peke på en slags sosiologisk barnelærdom:

«... sociology, unlike natural science, deals with a pre-interpreted world where the creation and reproduction of meaningframes is a very condition of that which it seeks to analyze, namely human social conduct: this is why there is a double hermeneutic in the social sciences» (Giddens 1976, s. 158).

Nå hevder Hoel og Christensen at de ikke bedriver sosiologi, men dette gjelder ikke kun for sosiologien, selv om Giddens (som jo er sosiolog) i akkurat denne sammenhengen var opptatt av den. Den doble hermeneutikken er (skal / bør være) til stede i all humanistisk og samfunnsvitenskapelig forskning, og det er nettopp når man selv tolker (det allerede tolkede) at det *er* (humanistisk eller samfunnsvitenskapelig) forskning. En enkel gjengivelse og forklaring av

8. Det kan være gode grunner til å tolke dette som et uttrykk for at informanten tillegger politiet en viss samfunnsmessig status, hvilket jo skulle være noe Hoel og Christensen overhodet ikke finner verken i vårt eller eget materiale.
9. «Every established order tends to produce (to very different degrees and to very different means) the naturalization of its own arbitrariness» (Bourdieu, 1972, s. 164). Doxa, skriver Bourdieu, er troen på at egen livsverden, egne verdier, holdninger eller meninger er uttrykk for verden «slik som den er», som noe rent objektivt, det sosiale forstått som natur, altså at subjektive og intersubjektive forhold forveksles med objektive forhold.

informantenes egne tolkninger er i beste fall registrering¹⁰, i verste fall bidrar det til en styrking av doxa, hvilket i forskningssammenheng er nokså problematisk. Når Hoel og Christensen i tillegg vektlegger hvordan deres funn bør ha betydning for utvikling av politiutdanningen, kan resultatet blir farlig.

Utfordrer og beriker de sosiologiske forklaringer?

Med utgangspunkt i et dydsetisk perspektiv ønsker altså Hoel og Christensen å utfordre det *tradisjonelt sosiologiske*. Utdanningsvalg må forstås ut fra studentenes oppvekst og tidligere erfaringer, og de konkluderer med at motivet for å velge politiyrket i bunn og grunn er ledd i «et moralsk prosjekt fordi studentene søker å rette sine moralske evner mot andre mennesker og samfunnet forøvrig» (Hoel & Christensen, 2016, s. 31). De skriver: «Det er gjort flere studier av norske politistudenter ut fra en tradisjonell profesjonssosiologisk tematikk ... Disse studiene bidrar til en bedre forståelse av sammenhengen mellom sosiale strukturer, kulturer og politiarbeidet som et sosialt fenomen. Men når valg av politiyrke forklares som en *sosial handling* [vår kursivering], så fører det til at man i mindre grad vektlegger at valget også kan være basert på etiske overveielser formet av tidligere livserfaringer» (Hoel & Christensen, 2016, s. 29–30).

Vi sliter med å forstå hvordan dette alternativet utfordrer eller beriker sosiologiske perspektiver. Det er jo nettopp tidligere livserfaringer, kombinert med formålet for handlingen, som søkes forklart ved begrepet sosial handling (og derigjennom både moral og etiske overveielser). Selv viser vi til Schütz' generelle handlingsbegrep, og vi følger opp med tydelige referanser til Gambetta for å bringe denne handlingsforståelsen inn i en utdannings sosiologisk sammenheng. Hoel og Christensen *påstår* at de presenterer et alternativ til tradisjonelle, sosiologiske forklaringer, men gjør de egentlig det? For eksempel var Hyman (1953) opptatt av betydningen av internaliserte verdier for utdanningsvalg allerede på 1950-tallet. Bourdieu (fra og med 1970-tallet) har inspirert en stor litteratur om utdanningsvalg hvor tidligere livserfaringer står helt sentralt gjennom habitusbegrepet. For å sikre plass for sin egen studie nevnes ikke disse perspektivene. I tillegg kan det se ut til at det har vært nødvendig å forenkle fremstillingen av sentrale utdannings sosiologiske arbeider, f.eks. Diego Gambettas (Hoel & Christensen, 2016, s. 44). Å plassere Gambetta som en som ensidig vektlegger rasjonelle aktører, er upresist. Gambetta selv konkluderte sin studie slik:

10. Bourdieu kaller dette den *empiristiske abdikasjonen*: «Den empiristiske abdikasjonen, oppgivinga av det vitskaplege, har alt det tilsynelatande og alt det anerkjente på si side. Grunnen er at når empirismen sparer seg for konstruksjonsarbeidet, så overlet han til den sosiale verda *slik som ho er*, i sin etablerte orden, alle desse grunnleggjande operasjonane i det vitskaplege konstruksjonsarbeidet – så som valet av problem, utarbeiding av omgrep og analysekategoriar. Dermed får den empiristiske abdikasjonen, i det minste ved det den manglar, den grunnleggjande konserverande funksjonen av å godkjenne *doxa*» (Bourdieu & Wacquant, 1993, s. 226).

«Utdanningsvalg er det samlede resultat av tre prosesser: av hva man kan gjøre, av hva man vil gjøre og, indirekte, av betingelser som former ens preferanser og intensjoner» (Gambetta, 1987, s. 168–169, vår oversettelse).

Betyr dette at ferske politistudenter ikke kan ha *et moralsk prosjekt* for motivet om å utdanne seg til politi, eller at de ikke skulle være *engasjert i andre*? På ingen måte. Selv finner vi nettopp at hjelpemotivet står sterkt i informantenes selvforståelse. Det samme finner Larsson, Strype og Thomassen (2006), Lauritz (2009) og Larsson (2010). Hoel og Christensens funn kan kanskje bidra til å styrke dette? En utdyping av hva dette skulle innebære eller ny innsikt utover det, greier de imidlertid ikke å finne. Og man kunne spørre: Hvordan skulle de ha greidd det, gitt den fremgangsmåten de har benyttet?

REFERANSER

- Bourdieu, P. (1972). *Outline of a Theory of Practice*. Cambridge University Press: Cambridge.
- Bourdieu, P., & Wacquant, L. J. D. (1993). *Den kritiske ettertanke. Grunnlag for samfunnsanalyse*. Samlaget: Oslo.
- Fjørtoft, K. (2009). Nancy Frasers kritikk av Axel Honneths anerkjennelsesteori. *Agora*, 4, 51–61.
- Gambetta, D. (1987). *Were they pushed or did they jump? Individual decision mechanisms in education*. Cambridge, Cambridge University Press.
- Giddens, A. (1976). *New Rules of Sociological Method*. London: Basic Books, London.
- Hoel, L., & Christensen, E. (2015). Hvorfor velger politistudentene å bli politi? Om verdier, idealer og et trygt samfunn. *Nordisk politiforskning*, 3(1), 29–52.
- Honneth, A. (2008). *Kamp om anerkjennelse*. Oslo: Pax.
- Honneth, A. (2009). Mellom Aristoteles og Kant. Skisse til anerkjennelsens moral. *Agora*, 4, 159–177.
- Hyman, H. (1953). “The value systems of different classes: a social psychological contribution to the analysis of stratification”, I R. Bendix & M. L. Seymour (Red.): *Class, Status and Power*. The Free Press/ Macmillan, New York-London.
- Larsson, P. (2010). Fra armsterke bondesønner til akademikerbarn: Om rekrutteringen til politiyirket. *Nordisk tidsskrift for kriminalvidenskap*, 97(2), 150–159.
- Larsson, P., Strype J., & Thomassen, G. (2006). Hvem er politistudentene? I G. Thomassen & T. Bjørge (Red.), *Kunnskapsutvikling i politiet* (PHS Forskning; 3). Oslo: Politihøgskolen
- Lauritz, L. E. (2009). *Spirande polisidentiteter: En studie av polisstudenters och nya polisens professionella identitet*. (Doktoravhandling, Umeås universitet).
- Lipsky, M. (1980). *Street-level bureaucracy: Dilemmas of the individual in public services*. New York: Russell Sage Foundation.
- Rognstad, M. K., Nortvedt, P., & Aasland, O. (2004). Helping motives in late modern society: Values and attitudes among nursing students. *Nursing Ethics*, 11(3), 227–239.
- Winnæss, P., & Helland, H. (2014). Politistudentene: Hvem er de og hvorfor vil de bli politi? *Nordisk politiforskning*, 1(2), 93–123.
- Østerberg, D. (1993). *Jean-Paul Sartre. Filosofi, kunst, politikk, privatliv*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.